

Biển Đông sẽ là vấn đề tranh cãi hàng đầu



Tờ The Nation của Thái Lan hôm 22/3 đã cho đăng một bài xã luận, trong đó nhận định rằng ‘sớm muộn, vấn đề biển Đông cũng thay thế Miến Điện, trở thành thách thức lớn nhất của ASEAN dưới sự lãnh đạo của Việt Nam’.

Nhật báo được coi là hàng đầu của Thái Lan còn cho rằng kể từ khi nhậm chức chủ tịch luân phiên của Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN - Association of Southeast Asia Nations), Việt Nam tỏ ra ‘kín đáo’ và ‘không đối đầu’ khi giải quyết tình hình chính trị tại Miến Điện. Tờ báo này cũng đánh giá rằng ‘một sáng kiến mới về Miến Điện, đặc biệt là trước cuộc tuyển cử sắp tới, sẽ khó có thể xảy ra, nếu không nói là

không thể’.

Trả lời phỏng vấn VOA Việt Ngữ hôm 23/3, Giáo sư Carl Thayer, một chuyên gia về Việt Nam của Học viện Quốc phòng Australia, cho rằng ‘ASEAN sẽ không có sự lựa chọn và tổ chức này phải đối mặt với cả hai vấn đề đó’.

Ông Thayer cho biết: "Giờ thì đã rõ là sẽ không có một cuộc bầu cử tự do và công bằng ở Miến Điện như theo tiêu chuẩn mà Hoa Kỳ và Australia chấp thuận, nên chuyện này sẽ còn dai dẳng trong thời gian tới. Trong khi đó, mặc dù cho rằng Biển Đông là tranh chấp nội bộ của các nước, nhưng vấn đề này cũng đã trở thành mối quan tâm của các nước trong ASEAN, mà điển hình là việc các nước trong khu vực như Singapore, Mã Lai (Malaysia) và Việt Nam đã mua sắm tàu ngầm, còn Indonesia thì đang tính tới việc đó. Tôi nghĩ đó là phản ứng của các nước trước việc Trung Quốc tăng cường khả năng hải quân trên đảo Hải Nam. Trong ba năm vừa qua, tranh chấp ở biển Đông không còn là vấn đề song phương giữa Hà Nội và Bắc Kinh."

Nhật báo của Thái Lan cũng cho rằng năm nay, ASEAN sẽ phải đối phó với vấn đề ‘cấp bách’ là Biển Đông. Sự thiếu hụt các biện pháp xây dựng lòng tin giữa các nước tuyên bố chủ quyền ở các khu vực tranh chấp giờ trở thành ‘một vết thương’ trong quan hệ ASEAN – Trung Quốc.

Theo The Nation, ‘sau 15 năm làm thành viên của ASEAN, Việt Nam đã xác định được vị trí và thanh thế như một lực đẩy cho các nước thành viên mới như Lào, Miến Điện và Campuchia’.

Nhật báo của Thái Lan đánh giá rằng việc Trung Quốc gia tăng sức mạnh nhanh chóng trong phạm vi khu vực và toàn cầu khiến ‘bất kỳ cuộc thảo luận nào về hành động của ASEAN trong tương lai sẽ khó tìm được sự đồng thuận’.

Về vấn đề này, giáo sư Carl Thayer cho rằng điều đó phụ thuộc vào ‘tài ngoại giao’ của Việt Nam.

Ông Thayer nói: "ASEAN là một tổ chức khu vực có quyền tự quyết, nên họ có thể tự quyết định các vấn đề của mình. Ba nước mạnh mẽ tuyên bố chủ quyền ở biển Đông trong ASEAN bao gồm Việt Nam, Phi Luật Tân (Philippines), Mã Lai, và cả một nước nhỏ hơn là Brunei. Câu hỏi đặt ra là liệu các nước khác trong khối có ủng hộ ba nước này nhằm đạt được sự đồng thuận hay không. Điều này có liên quan tới cả Miến Điện. Hà Nội khá mềm mỏng với Miến Điện và đã để cho nước này theo đuổi những mục tiêu riêng của họ. Ngoài ra, bản thân Miến Điện cũng vấp phải các vấn đề trong mối quan hệ với Trung Quốc. Rồi còn có Lào nữa. Cho nên điều đó sẽ gia tăng số nước ủng hộ Việt Nam. Tôi nghĩ sẽ sớm có sự đồng thuận, nhưng vấn đề là làm sao thúc đẩy các nước khác tiến tới mục tiêu đó."

Trong phần cuối của bài xã luận, The Nation đặt câu hỏi: 'Liệu ASEAN có can đảm và cùng tập hợp lại để đàm phán với Trung Quốc như khối này từng làm hay không? Hay tốt hơn hết là giữ nguyên và không gây xáo động vấn đề này như trước đó?

Trả lời cho câu hỏi này, tờ báo cho rằng Hà Nội sẽ 'mạnh mẽ đưa ra các biện pháp cụ thể nhằm thúc đẩy Tuyên bố chung về ứng xử của các bên liên quan ở biển Đông (Declaration of Conduct of Concerned Parties in South China Sea).

Về nhận định này, ông Carl Thayer nói: "Tôi từng phát biểu tại một cuộc hội thảo về Biển Đông, quy tụ các chuyên gia khắp thế giới, ở Hà Nội hồi năm ngoái rằng quan điểm của phía Trung Quốc là ASEAN hãy tìm sự đồng thuận ở trong khối trước khi tiếp xúc với Bắc Kinh.

Phản ứng mạnh mẽ có lẽ là từ Indonesia khi có đề xuất cho rằng cần phải tạo thành một khối các nước ASEAN để đối đầu với Trung Quốc trong vấn đề Biển Đông, và tốt hơn hết là nên có 11 nước (10 nước ASEAN và Trung Quốc) tham gia đàm phán.

Ngoài ra, hồi năm 2002, ASEAN và Trung Quốc đạt được Tuyên bố chung về ứng xử của các bên liên quan ở biển Đông (Declaration of Conduct of Concerned Parties in South China Sea), nhưng lại không đi tới thỏa thuận về quy tắc ứng xử Biển Đông, mà trên lý thuyết, ASEAN muốn đạt được điều này.

Trên cương vị chủ tịch ASEAN, Việt Nam nên tìm cách tái khởi động lại đàm phán về vấn đề này với Trung Quốc, nhằm biến tuyên bố chung, vốn chưa hoàn toàn thỏa mãn, sang các giải pháp mang tính bắt buộc thi hành. Tôi nghĩ sẽ khó để đạt được một sự đồng thuận cao từ ASEAN đối với vấn đề đó, nhưng điều đó không có nghĩa là không thể. Đây là một nhiệm vụ ngoại giao khó khăn đối với Việt Nam."

Nguồn: The Nation, VOA's Interview

**"The South China Sea will be next dispute to top Asean's agenda"
Kavi Chongkittavorn, The Nation (Thailand), 22-03-2010**

Sooner or later, the South China Sea issue could replace Burma as Asean's biggest challenge under the chairmanship of Viet Nam.

From now on Burma can confidently pursue its seven-point road map without any pressure from its Asean peers as experienced in the previous four years under the chairs of Malaysia, the Philippines, Singapore and Thailand. Since assuming the Asean chair in January, Viet Nam has been discreet and non-confrontational in taking up the Burmese political situation. Any new Asean initiative on Burma, particularly ahead of the upcoming election, would be difficult, if not impossible.

Vietnam is one of the strongest supporters of Asean's non-interference principle. When Viet Nam chaired Asean in 1998 for the first time, three years after admission, Ha Noi was very proud of its record in enhancing unity and unanimity within Asean.

Rangoon's confidence in the new Asean chair has been succinct. So far, it has done nothing to assure Asean and the international community that the first planned election in 20 years would be inclusive, free and fair. The junta does not need to do that as it will be a fait accompli eventually anyway. The five election laws issued last week were a shame. They banned the opposition party leader, Aung San

Suu Kyi, from taking part in the polls. As if the ban is not enough, the laws also require the National League of Democracy to expel her from the party.

Without her participation, the election is meaningless. But that is exactly what the regime wants.

Once the election is held - completely rigged and unaccounted for as it is expected to be - sometime this year, Asean would be the first to take note of the results and move on. The condemnation and outcries from the international community that follow will not dent the Asean consensus. In the past two decades, numerous campaigns against the junta leaders have not brought any change in the Rangoon regime's behaviour and policies. Another case in point was the latest call for a tribunal for crimes against humanity committed by the Burmese junta leaders which would in no way block the Burmese roadmap.

It is also foreseeable that Asean could even bolster Burma post election by allowing Rangoon to host the Asean chair - that it skipped in 2005 - next year or in 2012 when East Timor expects to join Asean. Although its resumption is not automatic, a consensus on this issue can easily be reached under Viet Nam's tutelage. Asean's own interest would be served now that its pariah member has become a normal country, just completing an election like them. As such, if need be, Rangoon can now claim that the country is ready domestically to be the Asean chair.

Washington's efforts to alter the tedious course involving further dialogue and political consultation with Burma has not produced any desired results. Six months after a series of high-level meetings between officials of the US and Burma, hopes are dashed for a further easing of economic sanctions. The junta has recently turned down the planned visit of US Assistant Secretary of State for East Asian Affairs, Kurt Campbell, to Rangoon for the second time. He might be able to get permission to go there later on.

Furthermore, Viet Nam's own political development and the grouping's mixed record of electoral process literally shut off further initiatives, even comments, on post-election Burma. If opportunities arise, however, the junta leaders would prefer to credit Viet Nam's leading role in Asean for playing down Burma's crisis. In 2006, Ha Noi played a pivotal role in breaking down the EU imposed restrictions on Burma and successfully pushed it as a member of the Asia Europe Meeting.

Unmistakably, after 15 years of Asean membership, Viet Nam has affirmed its position and prestige for being the driving force of new members Laos, Burma and Cambodia. Asean this year will have to deal with a more pressing issue the dispute in the South China Sea and future cooperation over it. After the signing in 2002 of a Declaration of Conduct of Concerned Parties in South China Sea between China and Asean in Phnom Penh, this sensitive issue has been kept under wrap for the past eight years. Absence of progress on confidence and trust building measures among claimants in the disputed areas, which covers Spratlys, Paracel Islands and Scarborough Shoals, has now become the biggest sore spot in Asean-China relations.

Since 1997, Asean as a group has called for respecting the status quo of the disputed islands and avoiding any action that would complicate the situation. But truth be told, some claimants have not followed their promises and exercised self-restraint. They have occupied some islets and build up new constructions. The claimants apparently do not honour the non-legal binding document. Asean and China remain at loggerheads, as they have for the past several years, to transform this declaration into a binding code of conduct.

Obviously, overall sentiment among the Asean claimants and non-claimants has also changed over times. Back in March 1995, Asean was quite united against China's position over the Mischief Reefs.

Their strong joint statement jolted China's confidence and assertiveness which helped to set forth the future direction of Asean-China engagement for the next 15 years and beyond.

As China rises rapidly in terms of regional and global clout, any discussion on the Asean future course of action, whatever it is or may be, would no longer find uniformity. Non-claimant members such as Singapore, Indonesia, Thailand and the Philippines- a claimant- prefer the current arrangement with ongoing talks without the issue being "multilateralised" by including it in the summit's agenda. The question is: Can Asean muster the courage and collectively negotiate with China as it used to do? Or, is it better to keep the issue as benign as before without making a stir? As for Viet Nam's strategy during its chair, Ha Noi will actively put forward concrete measures to implement the declaration on a step-by-step basis, starting from feasible and less-sensitive matters, especially those contained in Articles 5 and 6 without touching on the life and death issue involving overlapping sovereignty.

Asean's latest common position on China was the refusal to accept Beijing's eagerness to sign the Southeast Asia Nuclear Free Zone Treaty two years ago. Asean wanted all the big five to sign it simultaneously. In other words, Asean no longer accords preferential treatment to Beijing as it used to. In months to come, their relations will be more business-like with more assertiveness from both sides. Another new challenge will be the current drought along the Mekong River. China has dismissed allegations that its series of huge dam construction has caused the water shortages in the lower Mekong region. China and Burma will take part as dialogue partners at the summit among the Mekong riparian countries planned for April 2-5 in Hua Hin. It could set a new benchmark between China and the Mekong lower riparian states, which are also Asean members.